

ex adverso spirantibus id est verbis et risibus la-
scivis tentantibus. Soleo tamen audire quod vivit
semper in moriente, viget in sene, et scio quod sus-
citur et exsurgit etiam sine fomite, et furit nullo
irritante. Sed et hi delicati cum in commensationi-
bus et ebrietatibus, aut in cubilibus et impudiciis
saeculi delicias, si quid forte adversi eis contin-
gat, signum sibi crucis frontibus imprimunt; ac si
in Crucifixi praeceptis omnis eorum actio constare
videatur. Sed intueamur quanta perversitas sit et
abusio, ut inimici crucis Christi tueri se velint signo
crucis Christi, dum secuti sunt luxuriantes contra
pietatem crucis Christi, cum in periculo sunt, vo-
lentes esse defensi virtute crucis Christi. Plane ini-
mici crucis Christi sunt amici ventris sui, quorum
deus venter est; quorum idolum nummus est; quo-
rum dulcedo vermis est; quorum gloria vanitas est;
quorum omne studium pro humano favore est. Sed
ut quid tantopere in laude et humano favore glo-
riantur? Quid est enim favor humanus, nisi ventus
urens, aura corrumpens, aer pestilens, latrunculus
spoliens, homicida insidians, coluber in via, ce-
rastes in senita, mordens ungulas equi, ut cadat
ascensor ejus retro? Vir quippe vanus in superbiam
erigitur, et vanitate sensus sui velut equo praecipiti
fertur in ruinam. Hujus nimirum serpens vulnerat
et subvertit vestigia; dummodo blandiens carni,
animam postmodum secum transducit ad tartara.

8. Si quando vero quilibet religiosus nos corripit
aut arguit ut corrigat, dicens: Quare vos ipsos sedu-
citis et negligitis, et in vobis opera Domini non res-
picitis. Declinate a malo et facite bonum (Psal. xxxvi,
27). Quiescite agere perverse (Isa. i. 16). Appre-
hendite disciplinam, nequando irascatur Dominus,
et percatis a via justa (Psal. ii, 12), et his similia:
respondent: Nunquid soli monachi, aut soli clau-
strales obtinebunt regnum caelorum? nonne et sae-
culares? Imo et saeculares. Quid est enim quod pra-
cepit Dominus discipulis 754 suis in Evangelio,
dicens: *Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in
nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti? Qui credi-
derit et baptizatus fuerit, salvus erit?* (Matth. xxviii,
19; Marc. xvi, 15, 16.) Baptizati sumus, credimus:
salvabimur ergo per fidem istam secundum verba
Salvatoris. Nec attendunt quod sicut corpus sine
spiritu mortuum est, ita fides sine operibus mortua
est; nimis innitentes nomini fidei, et opera ab-
negantes. Ecce enim hodie si de mysterio fidei in-
terrogas, omnes fere invenies christianissimos: si
conscientias discutias, paucos invenies vere chris-
tianos. Totus mundus confitetur verbis se nosse
Deum, factis autem negat: adeo ut qui spem pieta-
tis videntur habere; virtutem ejus saepius invenian-
tur abnegare. Scio quidem, quia confessione Domini
plena est terra (Jerem. vii); sed tamen audio
Prophetam plangentem, quia periit fides de terra
Putas enim Filius cum venerit, inveniet fidem super
terram? (Luc xviii, 8.) Nunquid fidem reputabit
fidem istam negligentium et contemnentium, qua

levius damnat caecitatem infidelium, qua me-
liorem judicat credulitatem daemonum? Daemones
enim credunt et contremiscunt: homines credunt,
nec contremiscunt. Daemones quem credunt verentur:
homines dum quem credunt, non timent nec
verentur, pro contemptu gravius judicabuntur. Non
ergo fallamur, fratres, generali nomine fidei, quasi
quaecunque fides ad justitiam debeat reputari: sed
meminerimus, Doctor Gentium in fide et veritate
qualem definierit fidem, qua Deo est placendum.
Fides, inquit, est sperandarum substantiarum rerum
(Hebr. xi, 1). Haec est fides quae per dilectionem
operatur, ut suadente conscientia meritorum, de fide
spes nascatur, fidesque supponatur velut subjectum
fundamentum, cui superaedificantur bona aeterna,
quae sunt speranda. Sine fide ista impossibile est pla-
cere Deo; cum fide ista impossibile est ei displicere.

9. Nos autem, fratres, si tanquam sine fide fue-
rimus, Deum post tergum nostrum ponimus, ut
dissimulantes timorem ejus, in vanitates potius re-
spiciamus; quo merito nos respiciendos putamus?
Imo respiciemur. Sed quo vultu? *Vultus autem
Domini super facientes mala* (Psal. xxxiii, 17). Sed
quam iratus, quam terribilis, quam importabilis,
tunc demum scietur quando fugient qui oderunt
eum a facie ejus! Et a facie tua, Domine, quo fu-
gient, nisi in tenebras exteriores, in illud chaos
magnum et profundum, quod vitae mortisque regio-
nem discernit; in abyssum caliginis et sulphuris
ardentis et ignis devorantis? Et quis nostrum po-
terit habitare cum igne devorante? aut quis sustine-
bit habitare cum ardoribus sempiternis? *Tunc di-
cent montibus, Cadite super nos; et collibus, Operite
nos* (Luc. xxiii, 30): levius aestimantes absorberia
voragine inferi, quam sustinere faciem Dei irati.
Fateor Sanctitati vestrae quia confundor in me ipso
et erubesco, atque etiam perhorresco tam dura, sed
veracia quibuslibet enuntiare. Sed vivit Dominus,
non audeo palpare, non ausus sum pulvillos con-
suere, et omni cubito manus subternere, sciens
Dominum per prophetam populo dicentem: *Popule
meus, qui te beatificant, ipsi te decipiunt* (Isa. iii,
12). Stat ad judicandum Dominus: quorum enim
vicia redarguo, bona si audissem, utique laudassem.

10. Quomodo enim laudare potero eos qui solo
nomine christiani dicuntur, in vanum assumptes
sibi sanctum nomen Christi, cum tota ac libera pro-
fessione sectentur ea quae huic inimica sunt nomini;
qui omni specie conversationis et modo vitae se pro-
testantur inimicos Christi? Haecene enim sunt,
quae in eis laudamus, videlicet habitus et incessus
meretricius, sermo scurrilis, oculus impudicus,
venter qui pro Deo colitur, et omnis illa vitae con-
tumelia, quae publice in Dei faciem irrogatur? Quae
enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est et dicere.
Fodiat parietem eorum, qui ad eos prophetare mis-
sus est, et non ego, ut adhuc abominationes majores
videat, quas non erubescunt coram illa tremen-
da majestate perpetrare. Quae enim bona eorum ef-

ferre potero, quorum omnia exteriora opera manife-
stum odium Dei denuntiant, quorum vita non ten-
tatio, non militia est adversus peccatum, sed ultro-
nea servitus peccati; qui tam mente, quam carne
videntur servire legi peccati; qui cum prudentia car-
nis, quae legi Dei non est subjecta, nec 755 enim
potest, et amicitia huius mundi, quae ambae inimicae
sunt Deo, foedus miserum pepigisse videntur, plane
foedus cum morte et peccatum cum inferno? O pa-
ctum, pactum miserabile, nec tamen inexorabile!
Scimus enim quia scriptum est: *Delebitur foedus
vestrum cum morte, et pactum vestrum cum inferno
non stabit* (Isa. xxviii, 18): quoniam *latera aquilonis
civitas Regis magni* (Psal. xlvii, 3). Semper quippe
de numero impiorum auctus est numerus ele-
ctorum.

11. Sed quid mihi, qui videor monachus, de his
quae foris sunt, judicare? Ad me ipsum anima mea
turbata est. Ipsi viderint sibi: nihil mihi de aliorum
conscientiis judicare, cum sciam multos in omni
copia et gloria mundi temperanter et pudice vixisse;
et e diverso nonnullos in habitu asperiore et victu
parciore nequiter egisse. Vobis ipsis, fratres, inten-
dite. Nolite judicare saeculares, nolite condemnare;
lumbos mentis et carnis restringite, ne malum quod
eis imminet per operationem, vos incidatis per co-
gitationem: perversae enim cogitationes separant a
Deo (Sap. i, 3). Alia quidem est carnis luxuria, qua
castitatem corrumpimus; alia cordis luxuria, qua
castitate gloriamur. Et tanto ante Dei oculos luxu-
riosi existimus, quanto ante oculos hominum casti
apparemus, si non fuerimus. Vobis quidem, qui ab
actione corporali quodammodo elongati estis, facile
est opera perversa vitare: sed minus difficile est ab
illicita cogitatione cor tergere. Sed tamen aliud est
si cogitamus, ut adipiscamur; atque aliud, cum per
cogitationem ab occulto adversario tantamur. Ple-
rumque enim tentatur cor, et ex carnis nequitia
delectatur, et tamen eidem nequitiae ex ratione re-
nititur; ut in secreto cogitationis et contristet quod

libeat, et libeat quod contristet. Nonnunquam vero
mens ita barathro tentationis absorbetur, ut nulla-
tenus renitatur: sed ex deliberatione sequitur hoc,
unde ex delectatione pulsatur; et si facultas exterior
suppetat, mox effectibus exteriora vota consummat.
Quod si animadversionem districti Judicis respicis,
non est jam cogitationis culpa, sed operis: quia
etsi rerum tarditas foras peccatum distulit, intus haec
consentientis opere voluntas implevit.

12. Sed misericordiae Domini multae. Saepae enim
misericors eo citius peccata cordis abluit, quo haec
exire ad opera non permittit: et cogitata nequitia
quantocius solvitur, quia effectu operis districtius
non ligatur; quatenus in quo usque ad opus non per-
venit culpa, usque ad cruciatum, non perveniat poe-
nitentia: sed cogitata afflictio mentem detergat,
quam nimirum tantummodo cogitata iniquitas in-
quinavit. Cum autem quis usque ad perversa opera
pervenerit per dulcedinem cogitationis, dignum est
ut sequatur poenitentialis afflictio contra dulcedinem
carnalitatis. *Sint ergo lumbi vestri praecincti, et lu-
cernae ardentes in manibus vestris: et vos similes ho-
minibus expectantibus dominum suum, quando re-
vertatur a nuptiis. Vigilate ergo, quia nescitis qua
hora Dominus vester venturus sit, sero an media no-
cte, an galli cantu, an mane; ut cum venerit et pul-
saverit, confestim aperiatis ei; ne forte cum pulsa-
veritis et clamaveritis dicentes, Domine, Domine,
aperi nobis, dure quasi dormientibus et negligentibus
respondeat: Amen dico vobis, nescio vos* (Luc.
xii, 35, 36, 39, 40; Matth. xxv, 11-13; xxiv, 42,
44; sed regni januam nobis aperiatur, et secum ad
nuptias introducat. Satagite igitur interesse nuptiis
sponsi et sponsae, ut videatis sponsum gaudere su-
per sponsam, ubi sponsum millena millia dulci
laudent melodia: et videatis Regem in decore suo,
et possitis perenniter vivere et regnare cum Spon-
so, qui vivit et regnat cum Deo Patre in uni-
tate Spiritus sancti, per omnia saecula saeculorum.
Amen.

SERMO DE MISERIA HUMANA.

756 1. O homo qui ex anima rationali et huma-
na carne subsistis, conditionis miserae repletus
multis miseriis! miser et miserabilis homo, pauper,
caecus, nudus, plurimis necessitatibus subditus, ad
cor tuum revertere. Quid foris vagari? quid foris
quaeris? quid his carnalibus studes? quid in saecula-
ribus te implicas? quid vanitatibus te involvis, in
inferioribus delectaris? quid ab omnibus inferiori-
bus et superioribus elongaris, et per ea quae foris
sunt, diffunderis? Quanto magis ad mundum acce-
dis, tanto longius a Deo recedis: quanto magis fo-
ris es sapiens, tanto magis intus stultus efficeris:

quanto magis extra lucaris, tanto magis intus per-
dis: quanto magis in his quae foris sunt vagaris;
magis intus evacuaris; quanto magis in temporali-
bus es sollicitus, tanto magis es mendiculus in spiri-
tualibus. Quid est, homo, quod omnia ordinas, et te
ipsum non vis ordinare? quid in omnibus es pru-
dens, et circa temetipsum es iosapiens? quid est
quod ad omnia quae foris sunt sollicitus es bona fa-
cere, et temetipsum sinis esse malum semper et inu-
tile? Dormit in te spiritus Dei, et vigilat in te spi-
ritus mundi. Vacat in te ratio, viget in te sensus
extinguitur in te Spiritus Dei, dominatur in te

amor mundi : fervet in corde tuo amor terrenorum et moritur in te amor æternorum honorum : mundum diligis, et Deum relinquis : omnium recordaris, et te ipsum oblivisceris : quæ super terram sunt desideras et diligis, cœlestia vero non curas : appropinquas ad interitum, et elongaris a salute : curris ad diabolum, et elongaris a Deo. Redi, redi, prævaricator homo, ad cor, quia loquitur Deus pacem eis qui convertuntur ad cor. Omnia mundi hujus tibi dedit Deus : et tu propter omnia relinquis eum. Omnia propter te fecit Deus : et tu propter omnia dimittis te ipsum. Propter omnia quæ occurrunt tibi, dimittis Deum ; et idcirco omnia dimittunt te. Propter creaturas relinquis Creatorem ; et ideo contra te insurgent omnes creaturæ. Quia offendendo Creatorem, offendisti omnem creaturam ; ideo creaturæ quæ factæ sunt in ministerium et utilitatem tuam, convertentur in vindictam et pœnam tuam. Et vae tibi erit sine fine, quia noluisti habere bonum sine fine.

2. Recognosce itaque, homo miser, recognosce temetipsum. Recogita quia nihil fueris : attende quod vilis et malus es ; considera quid futurus es. Plange, homo miser, plange incessanter peccata tua. Dele lacrymis malitias et miseras tuas, quia voluntate propria peccasti. Displiceat tibi super omnia, displiceat tibi toto corde et continuo, displiceat tibi quod Dominum immensæ majestatis, habentem potestatem omnis carnis, et mittere corpus et animam in gehennam, ausus fuisti offendere. Amarescat tibi amarissime cor tuum, quod Deum summum patrem incomprehensibilis bonitatis, qui benignus et misericors est super ingratos et malos, voluntarie, libenter, ac delectabiliter offendisti. Totus displiceas tibi, ut totus possis placere ei qui est summus, verus et solus Deus : cui nemo placet, nisi qui sibimetipsi displicet ; et nemo ei displicet, nisi qui sibimetipsi placet. Dissipat namque Deus ossa eorum qui hominibus placent (Psal. LII, 6). Et quod altum et pulchrum est apud homines, abominabile est apud Deum. Mirum est de te, homo miser, quod ad mala sis totus avidus, totus promptus, totus facilis, totus sapiens, et totus sollicitus : ad bona autem es totus durus, totus piger, totus tepidus, totus stultus, totus incredulus et rebellis. Unde tibi hoc, nisi a carne quam diligis et sequeris ? Quia vero carnem diligis, carnem sequeris : et quia carnem sequeris, opera carnis facis, et cum ea punieris. Carnis tuæ fructus est libido, concupiscentia, invidia, infirmitas, id est fragilitas et dolor, vermis, putredo fetens, et fetidus fetor.

3. Tu ipse es tenebris ignorantiae sic excæcatus, ut nescias quid sis ? Non attendis quo vadis, non animadvertis factum tuum, neque insidias inimici et tentationes ejus fraudulentæ intelligis. Totus negligens es, nec cogitas quo tendere debes : viam nescis, et non inquiris. Grandis namque tibi restat via. Sollicite tibi quæris cibum, vestitum et requiem, et omnes carnis necessitates, quando indiges : de vita vero et salute animæ tuæ supertepens

A non curas, licet semper indigeas, plenus nequitias et malitia. Miser homo, ut miserum pascas corpus et vestias, et carnis voluptatibus quæ post paucos dies a vermibus devorabitur, satisfacias, sollicitus laboras, discurras, vigilas, et somnum non capis oculis, ut repleas 757 ventrem : et pro anima tua, quæ Deo præsentanda est in cœlis, cur non sollicitus fatigaris, ut ipsam pascas bonis operibus, et induas virtutibus, ne appareat nuditas ejus ? Homo tristis, quæris semper implere ventrem ; cur non pascis animam esurientem ? De vase stercorum semper curas, et de Dei imagine cur non curas ? Pascis sterilem, et quæ non parit : animam autem esurientem non satias bonis. Vae tibi erit, quia anima tua propter famem in te deficiet. Vae tibi est, et vae tibi erit, quia reddis quæ sunt Cæsaris Cæsari, et non reddis quæ sunt Dei Deo : et ideo maledictus es a Deo, et confunderis ab eo.

4. Vide, miser homo, quia totum est vanitas, totum stultitia, totum dementia, quidquid facis in hoc mundo, præter id solum quod in Deum, et propter Deum, et ad honorem Dei facis. Quidquid sine Deo facis, totum est malitia et vanitas ; quia nihil est bonum sine summo bono. Et magna miseria hominis est cum illo non esse, sine quo non potest esse. Urde, homo miser, qui ad similitudinem et ad imaginem Dei creatus es, et propter nimiam charitatem Domini nostri Jesu Christi a morte æterna turpissima redemptus es, et liberatus es, ad videndum claritatem summi Dei sola inestimabili misericordia sua vocatus es ; et plurimis beneficiis, ex quo esse cœpisti, ab altissimo Patre totius bonitatis ad vitam æternam habendam per unicum Filium suum invitatus es : miser homo, recognosce hunc honorem, intellige dignitatem tuam, qui a tanta majestate honoratus es. Æternus enim Deus et immensus creavit te, formavit te, redemit te, et invitavit te. Maximus honor et amplus amor. Cognosce, o homo, honorem tuum, et curre gratias agens ad invitatores tuos ; ne forte, si ingratus ire nolueris, aut villa, aut boves, aut uxor te impedierint, iratus Dominus jubeat te succidi, et tibi ostium vitæ in perpetuum claudat. Cognosce ergo, o homo, honorem tuum, et honora Creatorem tuum.

5. Sed, heu ! hodie potest recte dici : *Homo cum in honore esset, non intellexit : comparatus est jumentis insipientibus, et similis factus est illis* (Psal. XLVIII, 13). Dignum certe et justum est ut qui socius noluit esse Angelorum, fiat similis jumentorum : et qui destruxit in se imaginem et similitudinem Dei dignum est ut imago et similitudo jumentorum adhæreat ei. Cognosce te ergo, o homo miser, cognosce te meliorem avibus, meliorem cunctis animalibus. Noli esse similis jumentis insipientibus, quæ solam vitam præsentem cogitant ; quæ tantum carnalia et temporalia diligunt, quia nec alia sciunt. Homo, non te subicias carni, non sis amator mundi ; non te sustineas esse filium diaboli, propter honorem potentissimi et sapientissimi et incomprehensibilis Patris tui altissimi Dei æterni : propter

nomen Dei admirabile non te constituas adversarium et homicidam tui : propter amorem benignissimi Dei non te facias inimicum omnipotentis Dei : propter unigenitum et dilectum Filium ejus Jesum Christum non te facias socium dæmoniorum, et combustionis ignis æterni : qui redemptus es pretiosissimo sanguine Agni immaculati, non tantum pretium vilipendere, quod pro te Dei Filius dignatus est exsolvere, ne sempiternis involvaris incendiis. Tunc enim pœnam maximam habebis sine remedio, tunc dolorem inopinabilem patieris sine fine, et tormento plenus eris. Nunquam tamen alleviaberis ; quia qui non flevit, quando erat tempus flendi, æterno luctu lugebit, sed sine fructu.

6. Redi ergo ad te, homo ; redi ad spiritualia, redi ad æterna et cœlestia gaudia ; redi, miser, redi ad Filium : nec tardes converti ad eum, qui te sua potestate et sua fecit sapientia, redemit sua inenarrabili bonitate, ad se vocavit et exspectat adhuc quotidie ut te coronet. Quid quæris extra illum ? quid desideras præter illum ? quid tibi placet sine ipso ? Ipse fecit omnia, ipse habet omnia, ipse est omnia. Quodcumque bonum cupis, quodcumque pulchrum quæris, quodcumque dulce et delectabile requiris, totum in ipso invenies, et in ipso perfrue-
ris. Si gaudere vis, ipse gaudium est : si te pugnare delectat, ipse palma est : si coronari vis, ipse corona est : si vincere cupis, ipse victoria est : si potentiam desideras, ipse potentia est : si fortitudinem quæris, ipse fortitudo est : si justitiam vis habere, ipse justitia est : si amas sapientiam, ipse fons sapientiæ est : si charitatem vis, Deus charitas est : si divitias appetis, ipse dives est : si pulchritudinem vis habere, summa pulchritudo ipse est : si plenitudinem quæris omnis boni, ipse plenitudo est : si gloriam et honorem cupis, vera gloria et summus honor Deus

A est : si pacem vis, pax æterna ipse est. Quidquid boni quæris, summum bonum, et omne bonum ipse est. Imo semper est totus desiderabilis, totus dulcis, totus amabilis, totus suavis et totus delectabilis. Ipse semper ubique totus est. Ubiunque fueris sine ipso, male eris, et male tibi erit : et ubiunque fueris cum ipso, bene eris, bene tibi erit.

7. Subjice itaque te totum ei, qui te totum fecit, a quo omnia habes ; cujus gratia omni momento uteris. Servi semper ei qui non patitur omnia nocere tibi, quæ semper nocerent tibi libenter, sive infirmitates, sive homines, sive bestię, vel dæmones, vel quæcumque alia. Servi semper ei, qui non sinit te cadere in omnia peccata, quia non permittit ut inferas tibi omnia mala ac damna, quæ libenter faceres. Totus semper amam Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, solum, verum, et summum bonum ; qui semper solus vere et summe te diligit. Placeat igitur tua voluntas ei, et voluntas ejus semper placeat tibi. Semper concorda te cum eo ; semper sequere ejus voluntatem in omnibus, qui semper bonum tuum vult, qui nihil aliud curat nisi salutem tuam, cujus voluntas ad miserandum tibi est benevola, et delectatur benefacere tibi. Nunquid putas te ipsum magnum amicum tibi ? Magis amicus est Deus tibi, quam tu ipse tibi ; quoniam magis ipse diligit te, quam tu temetipsum. Nunquid credis alterius auxilium fortius, aut alterius consilium utilius ? Erras si id credis. Stultissimus et dementissimus es, quia tua desideria vel aliorum sequeris, et illius consilium dimittis, qui semper est amicus dulcis, sapiens et pius consiliarius et Salvator, et super omnia adjutor fortis et potens, pater futuri sæculi, et princeps pacis. Amen.

758 DE SEPTEM DONIS SPIRITUS SANCTI

SERMO

1. Prima gratia est timor Domini. Qui hanc habet gratiam, omnem odit iniquitatem, juxta illud Psalmistæ : *Iniquitatem odio habui, et abominatus sum ; et alio loco : Omnem viam iniquitatis odio habui* (Psal. CXVIII, 128, 163). Scriptum namque est : *Timor Domini odit malum* (Prov. VIII, 13 ; et item : *Time Deum, et recede a malo*. Et de Job dicitur : *Vir timens Deum, et recedens a malo* (Job I, 1). Sine hac gratia, prima gratiarum, quæ totius religionis exordium est, nullum bonum pullulare vel manare potest. Sicut enim securitas vel desidia causa est et mater omnium delictorum, sic timor Domini radix et custos omnium bonorum : unde scriptum est : *Si non in timore Domini tenueris te instantanter, cito sub-*

vertetur domus tua (Eccli. XXVII, 4). Omne namque virtutum ædificium illico vergit in præcipitum, si hujus gratiæ amiserit præsidium. Unde Salomon ait : *In timore Domini esto quotidie, quia habebis spem in novissimo, et præstolatio tua non auferetur* (Prov. XXIII, 17). Hinc et Apostolus : *Cum metu et tremore vestram salutem operamini* (Philipp. II, 12). Et quid plura ? Connexa sunt timor et religio, nec manere potest alterum absque altero. Unde Cornelius, vir religiosus ac timens Deum (Act. X, 22), et Simeon justus et timoratus (Luc. II, 25). Unde Salomon : *Deum, inquit, time, et mandata ejus observa* (Eccli. XII, 13). Hunc vero sic habere debemus, quomodo asserit se habuisse Job beatissimus. Semper

quasi tumentes super se fluctus Deum timuit (*Job xxxi, 23*). Per hunc timorem Dei universa deserimus, mundo abrenuntiamus, nosque ipsos, sicut Dominus ait, abnegamus nobis. *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum* (*Luc. ix, 23*). Iste ergo divinus timor, qui eum quem perfecte imbuit, paupertati subiecit, et a malo dividit, ita est primus in ordine gratiarum, sicut paupertas in serie **759** beatitudinum: de qua Dominus in ceterarum fundamento virtutum eam ponens, ait: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum celorum* (*Matth. v, 3, et Luc. vi, 20*).

2. Secundum charisma est Spiritus pietatis, illi secundae quae in Evangelio ponitur beatitudini simile, de qua Dominus sic ait: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram* (*Matth. v, 4, et Psal. xxxvi, 11*). De talibus Dominus in Isaia ait: *Spiritus Domini super me; ad nuntiandum mansuetis misit me* (*Isa. lxi, 1*). Moyses quoque mitissimus erat super omnes homines qui morabantur in terra (*Num. xii, 13*). De talibus Job dicit: *Dominus ponit humiles in sublime; et mœrentes erigit sospitate* (*Job v, 11*). Unde et illud de Domino dicitur: *Humiles spiritu salvabit* (*Psal. xxxiii, 19*). E contra de superbis dicitur: *Dominus superbis resistit* (*Jacob. iv, 6; Prov. iii, 34, et Petr. v, 5*). Ante ruinam exaltatur cor (*Prov. xvi, 18*). Superbia de supernis ad ima præcipitat, humilitas de imis ad superna elevat. Angelus enim in cœlo superbiens, ad tartara corruit: homo in terra se humilians, ad cœlos ascendit. Tanto vero quisque debet esse humilior, quanto est sublimior. Unde scriptum est: *Quanto magnus es, humilia te in omnibus, et coram Deo invenies gratiam* (*Ecc. iii, 20*). Hinc ipse Dominus ad discipulos ait: *Qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus* (*Matth. xx, 26*); item: *Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus* (*Luc. xvii, 10*); item ipse dicit: *Discite a me quia mitis sum et humilis corde* (*Matth. xi, 29*). Sine hac humilitatis virtute reliquæ virtutes nequeunt prod-esse. Unde beatus Gregorius ait (*Homil. 7 in Evang.*): « Qui virtutes sine humilitate congregat, est quasi qui in ventum pulverem portat. » Sicut enim pulvis venti validi flatu dispergitur, sic omne bonum sine humilitate inanis vento gloriæ rapitur. Multo etiam melius est peccatorem esse humilem, quam justum arrogantem. Quod a Domino evidenter ostenditur, ubi Publicanus et Phariseus in exemplum adducuntur (*Luc. xviii*), sicut quidam sapiens ait: « Melior est in malis factis humilis confessio, quam in bonis factis superba gloriatio. »

3. Tertium donum est Spiritus scientiæ, de quo Salomon ait: *Qui addit scientiam, addit et dolorem* (*Eccle. i, 18*). Vera namque scientia est, scire nos mortales et caducos et fragiles esse, et in hoc exilio, et in hoc ergastulo, in hac peregrinatione, in hac valle lacrymarum dolendum et lugendum esse. Unde dicitur in tertia beatitudine, huic tertio dono congruenti: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consol-*

buntur (*Matth. v, 5, et Isa. vi, 2*): item: *Vae vobis qui nunc ridetis, quia plorabitis* (*Luc. vi, 25*). Hinc Salomon ait: *Risus dolori miscebitur et extrema gaudii luctus occupat* (*Prov. xiv, 13*).

4. Quarta gratia est Spiritus fortitudinis, quartæ in Evangelio beatitudini similis, de qua dicitur: *Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur* (*Matth. v, 6*). Qui enim justitiam esurit et sitit, contra quælibet adversa fortis, insuperabilis et imperterritus existit. Unde Salomon ait: *Iustus ut leo confidit, et absque terrore erit* (*Prov. xxviii, 1*); item: *Non contristabitur iustus quidquid ei acciderit* (*id. xii, 21*). Hoc spiritu erant præditi omnes de quibus loquitur Apostolus: *Sancti ludibria et verbera experti, insuper et vincula et carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occasione gladii mortui sunt. Circueverunt in melotis, in pelibus caprinis, egentes, angustiiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus et in speluncis et in cavernis terræ* (*Hebr. xi, 36-38*). Hæc et Apostolus ipse, qui ait: *Quis nos separabit a charitate Christi? tribulatio?* (*Rom. viii, 35*) etc. Iste spiritus omnem alienam malitiam sustinet, et adversus hostiles insidias ins- truit et munit. Unde sponsus in sponsæ præconio ait: **760** *Pulchra es, amica mea, suavis et decora sicut Jerusalem, terribilis ut castrorum acies ordi-*

nata (*Cant. vi, 3*). 5. Quintum donum est consilii Spiritus, qui aliis facit ita compati et misereri, illi competens, de qua dicitur, quintæ beatitudini: *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur* (*Matth. v, 7*). Hinc et Salomon ait: *Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur* (*Prov. xxii, 9*). Hanc principaliter trifariam exercemus: vel quando sex ejus quæ in Evangelio leguntur opera implemus (*Matth. v, 4-10*), vel quando delinquentes corrigere et ad bonum reducere studemus, vel quando injurias nobis illatas facile indulgemus. Iste secundus clementiæ modus, sive consilii Spiritus, Deum fecit semetipsum exinanire, formam servi accipere, scilicet, ut sic posset ovem errantem corrigere, et ad proprium ovile reducere. Unde Apostolus ait: *Semetipsum dedit pro peccatis nostris ut nos eriperet de præsentis sæculo nequam* (*Galat. i, 4*). Huic consulendi modo sic oportet insistere, ut injungitur ab Apostolo momento: *Insta opportune, importune* (*II Tim. iv, 2*). Est et alius consulendi modus, scilicet discretionis virtus, qua veras a palliatis atque simulatis virtutibus discernimus; qua etiam ipsum Satanam hypocrisis auctorem dignoscimus. *Ipsæ enim Satanas*, ut ait Apostolus, *transfiguratur se in angelum lucis* (*II Cor. xi, 14*); et juxta beati Cypriani dictum, ministros injustitiæ subornat, noctem afferentes pro die, interitum pro salute. Ista quidem cæterarum virtutum magistra ac domina, omnes alias proinde temperat ac superne gubernat, et ne ultra vel citra evagentur licenter, imperialiter ac discrete conservat. Unde Boetius: Virtutes medium tenent. Si vel

ultra, vel infra quam oportuerit, fiat, a virtute disceditur.

6. Sexta gratia est Spiritus intelligentiæ, illi sextæ beatitudini congruus: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt* (*Matth. v, 8; Psal. xxiii, 4, 5*). Nisi enim mentis intuitus diligenter purificatus fuerit, mystica ac divina liquide intelligere nequit. Nam scriptum est: *Spiritus sanctus disciplinæ effugiet fictum, et auferet se a cogitationibus quæ sunt sine intellectu* (*Sap. i, 5*). Unde Salomon: *Abominatio Domini, cogitationes malæ* (*Prov. xv, 26*). *Perversæ cogitationes separant a Deo* (*Sap. i, 3*). Qui ergo vult sincerum ac lucidum intellectum habere, pravaram cogitationum phantasias ac nebulas studeat effugare et omni diligentia et cautela cor servare. Unde Salomon: *Omni custodia serva cor tuum, quoniam ex ipso vita procedit* (*Prov. iv, 23*).

7. Septimum donum est Spiritus sapientiæ, quidam internus sapor, ac suavissimus gustus. Unde Psalmista: *Gustate et videte quoniam suavis est Do-*

minus (*Psal. xxxiii, 9*); et iterum: *Vacate et videte* (*Psal. xlv, 11*); et iterum: *Accedite ad eum, et illuminamini* (*Psal. xxxiii, 6*). Hoc divinæ sapientiæ interno gustu superna prælibamus, videlicet contem-plantur quam amœnum sit angelicis coetibus interesse, ubi nil poterit quod displiceat, esse. Ista septima gratia illi veræ beatitudini congruit, de qua ait Dominus: *Beatipacifici, quoniam filii Dei vocabuntur* (*Matth. v, 9*). Qui enim mentem pacificam et serenam habent, de supernis dulcius sapiunt, et subtilius vident. Nam quisquis sapientior eo probatur esse sapientior. Unde Salomon: *Doctrina viri per patientiam dignoscitur* (*Prov. xix, 11*). De talibus alibi dicitur: *Pax multa diligentibus legem tuam, et non est illis scandalum* (*Psal. cxviii, 165*). Hæc septem gratiæ sunt septem mulieres, virum unum apprehendentes; septem spiritus super florem requiescentes; septem in candelabro lucernæ fulgentes; septem in lapide oculi; septem spiritus ante thronum Dei.

SERMO DE DUODECIM PORTIS JERUSALEM.

Hoc Sermo in manuscripto Carthusiæ Coloniensis (ex quo eum eruit Horstius) præfert nomen S. Bernardi abbatis, cui tamen non videtur tribuendus.

1. *Contendite intrare per angustam portam, quia arcta et angusta est porta quæ ducit ad vitam* (*Luc. xiii, 24; Matth. vii, 13, 14*). O quam terribiliter et salubriter vox ista summæ Veritatis tardos et tepidos viatores, pusillanimes et desides ascensores ter-ruit, quæ ipsis etiam perfectissimis discipulis libero volatu celestem Jerusalem intraturis contentionem, portæ singularitatem, ingressus difficultatem, electorum paucitatem interposuit! *Arcta est, inquit, via, quæ ducit ad vitam*. Arcta est siquidem in peccatorum ablutione, sed multo arctior in carnis animæque separatione: arctissima vero in extrema Judicis examinatione. Attamen benedictus Deus **761** et Pater Domini nostri Jesu Christi, pater misericordiarum, et Deus totius consolationis (*II Cor. i, 3; Ephes. i, 3; I Petr. i, 3*), qui terrori consolationem miscuit, ne desperaremus, angustiae latitudinem opposuit; ut præsumamus, præsumendo curramus, currendo præveniamus. Nam alibi ipse Dominus ait: *Dico vobis, multi ab oriente et occidente venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac et Jacob in regno celorum* (*Matth. viii, 11*). Propheta quoque et præco veritatis, homo secundum cor Dei, David dicit: *Dicant qui redempti sunt a Domino, quos redemit de manu inimici, et de regionibus congregavit eos; a solis ortu et occasu, ab aquilone et mari* (*Psal. cvi, 6, 7*); per solis ortum nobis desi-

gnans innocentiam; per meridiem, justitiam; per occidentem, poenitentiam; per aquilonem, misericordiam.

2. Ab oriente, id est per portam innocentiae Innocentes sunt ingressi; qui ante scientes mori quam loqui, pro Domino sunt trucidati. Per hanc portam ingrediuntur parvuli, per Baptismum renati: qui Sacramento regenerationis accepto, si mox, aut paulo post a corpore solvantur, procul dubio in celestem Jerusalem per portam innocentiae ingrediuntur. A meridie, id est per portam justitiæ, Apostoli et martyres sunt ingressi. Et recte perfecti omnes meridei comparantur, quia et ibi morosior est statio solis, et ferventior ardor caloris, et copiosior splendor lucis. Sol justitiæ in ipsis non occidit, nec tepescit; sed invalescit et incalescit, sicut scriptum est: *Sapiens sicut sol permanet: stultus ut luna mutatur* (*Eccle. xxvii, 12*). Porro splendor operis, fervor dilectionis quantus in ipsis fuit sanctis elucescit, nec tam indiget expositione quam imitatione. Ab occidente, id est per portam poenitentiae, Maria Magdalena est ingressa, quæ merito peccatorum suorum ante fuerat habitatio demonum: sed respectu divinæ gratiæ postmodum compuncta, flendo et poenitendo, Salvatoremque suum singulari amore colendo, facia est sancti Spiritus templum. Per hanc etiam portam ingrediuntur poenitentes, qui quasi in